

9. füzet

Állatkerti világ

Növekedés, fejlődés

Családi foglalkoztató füzet

Milyen témakörrel fogunk foglalkozni a családi foglalkoztató füzetben?

Őszi digitális állatkert sorozatunk ezen füzetében a témánk: növekedés, fejlődés.

A sorozat összeállításánál óvodai témaköröket és kiegészítő témaköröket vettünk alapul a 14 rész kialakításában, majd ezeket korosztályoknak megfelelő problémafelvetésekkel és feladatokkal tettük teljessé egészen az általános iskola 8. osztályig.

De nem csak egyszerűen témákat dolgozunk fel, hanem állatkerti élethelyzeteket is megmutatunk. Az első téma alkalmával például megismertük azt az állatos körzetvezetőt, aki végigkísér a sorozatban bennünket. Későbbiekben kitalálhatjuk az állatkertünk nyitvatartását, kifutókat tervezhetünk, programokat találhatunk ki, takarmányt rendelhetünk az állatoknak, stb. A feladatmegoldás mellett, pedig el is játszhatjuk az általunk készített állatkertben (nyári digitális állatkert sorozatból) a különböző helyzeteket.

Milyen fejezetekre tagolódik a kreatív foglalkoztató füzet?

1. Bevezető - Az adott témáról egy holisztikus szemléletű összefoglaló írás.
2. Gyakorló feladatok történetbe ágyazva - Korosztályonként különböző feladattípusok felfűzve egy téma problémakörére és ismeretanyagára.
3. Kézműves foglalkoztató - "Zöld" elkötelezettségű, azaz elsősorban és ahol lehet gyűjtögetésre épít: mind a természetes alapanyagok (levelek, termések, vesszők, stb.), mind a hétköznapiak során keletkező "hulladékok" (hengerek, kartonok, tasakok, dugók, üvegek, stb.) tekintetében. Kivitelezésben a viszonylagos egyszerűsége, a könnyű megvalósíthatóságra törekszünk, hiszen a cél az alkotás, a kreatív szemlélet megkedveltetése.
4. Megoldások – A második téma megjelenését követően, minden héten megjelenik az előző füzet megoldása, így otthon egyszerűen ellenőrizhető, hogy kellően ügyesek voltunk-e az előző alkalommal.

Keresd a füzetben a sárga jelzésű feladatokat, ha óvodába jársz vagy most kezdted az iskolát - vagyis ha még nem tudsz írni, olvasni!

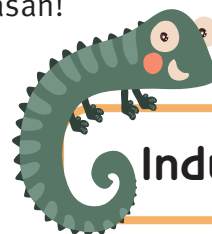
Kérj szüleidtől, nagyszüleidtől vagy nagyobb testvéredtől segítséget a feladatok megoldásához!

Keresd a füzetben a kék jelzésű feladatokat, ha alsós vagy és tudsz már olvasni!

Keresd a füzetben a zöld jelzésű feladatokat, ha nemrég kezdted a felső tagozatot!

Keresd a füzetben a lila jelzésű feladatokat, ha már nagyobb vagy!

És az se baj, ha az egész család együtt dolgozik a feladatok megoldásán!

Induljon a játék!

Állatkerti szerepjáték

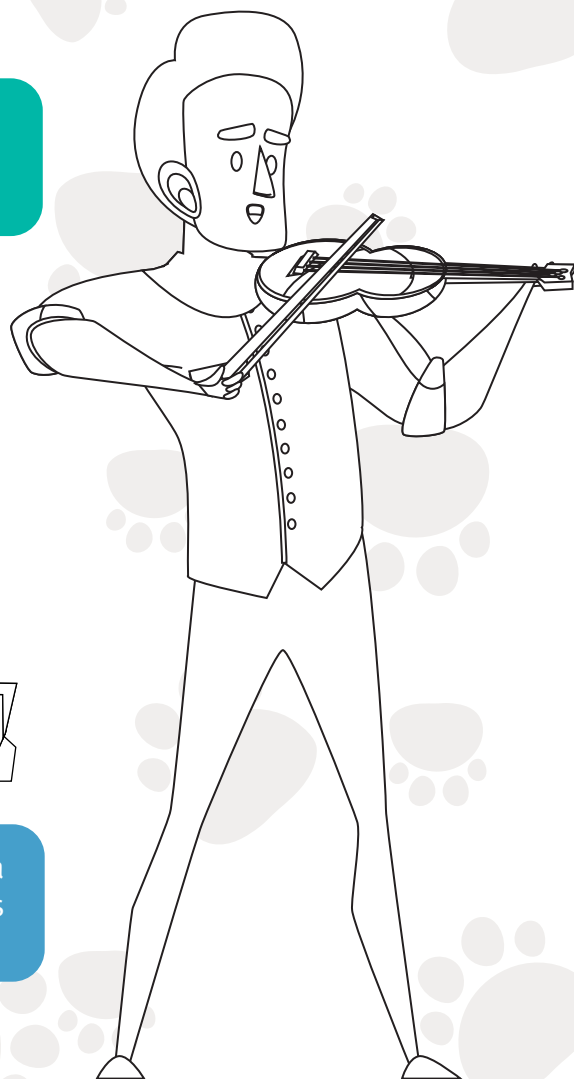
Az első füzetben megalkottuk az állatos körzetvezető személyét és a rendezvényszervező munkatársával is találkoztunk. A második füzetben a karbantartó bőrébe bújhattunk a harmadik füzet segítségével a lepkeházi gondozó és kertész munkatársakkal találkoztunk. A negyedik füzetben a fókák gondozójának feladataiba és kihívásaiba tekintettünk be. Az ötödik füzetben a takarmányellátási csoport tagjainak segíthettünk. A hatodik füzetben a körzetvezető feladatait oldhattuk meg, a hetedik füzetben állatgondozóként tevékenykedhettünk.

Emlékszel, hogy a nyolcadik füzetben melyik munkatárssal ismerkedhettél meg?

Döntsd el, hogy ki segített az állatos körzetvezetőnek az előző füzetben!
Színezd ki azt a figurát, akit választottál!

Milyen feladatokat oldott meg az előző füzetben ez a munkatárs?
Mondj legalább 3 dolgot!

Vajon hogy hívhatják ezt a munkatársat? Adj vicces nevet neki!

Vajon mit mondhat egy bemutatkozás során ez a munkatárs? Mutasd be a választott figurát!

vagy

Röviden mutakozz be és mesélj arról, miért Te vagy az állatkert grafikus?

Fejlődés

A görög filozófusok egyik csoportja vetette fel először az állandó változás, a folyamatos átalakulás, mozgás fogalmát. A változás pedig magában foglalja a fejlődés fogalmát, bár annál tágabb kategória.

A fejlődés épp olyan alapvető tényező saját és környezetünk életében, mint az eddig tárgyalt fogalmak: az érzékelés, alkalmazkodás, a mozgás. A fejlődés – építkezés. Sejtől sejtre, foktól fokra, de nemcsak nagyobbodás, azaz mennyiségi változás, hanem mind bonyolultabbá válás, azaz minőségi változás. Az onto- és filogenezis nagy gépezetében a gének ki- és bekapcsolnak, eszerint alakul és változik minden, léptéke lehet mikro- és makroszintű egyaránt.

A fejlődés minőségi változást jelent, akár a növény- akár az állatvilágot, akár magunkat, az embert nézzük, de kitekinthetünk a kozmoszba is: a csillagok épp úgy születnek, fejlődnek és meghalnak, mint a minket körülvevő világ más elemei. A fejlődés során az adott szervezet, organizmus meghatározott szakaszokon megy át, s minden ilyen szakasznak megvannak a meghatározott jellemzői. Minél bonyolultabb egy szervezet, annál szerteágzóbbak azok a kritériumok, melyek „teljesítésével” az adott organizmus a következő fejlődési szakaszba lép.

Az az egyedfejlődés, ami a szemünk előtt zajlik, s emberi idő-relációnk szerint értelmezhető, sok örömet, derűt és gyönyörködést tartogat számunkra. Elbűvölten nézzük a kis állatokat: formájukat, ügyesedésüket, esetlenségüket és bájukat. Gyönyörködünk növényeink gyors növekedésében, fotózzuk virágaikat, majd boldogan majszoljuk termésüket. Minden évben tanúi vagyunk ennek a körforgásnak egynyári növényeink és rövid életű haszonállataink révén. A kicsit hosszabb ciklusú fejlődés is számtalan örömet rejt: a házi kedvencek tovább élnek velünk, de még így is bizony sok család életét szomorítja meg hosszabb-rövidebb időre egy-egy kutyus vagy cica halála, gyermekeink talán így, velük kapcsolatban találkoznak először a fejlődés végső állomásával.

Láttad már?
P.P. Rubens: Kislány arcképe,
1618

Hallottad már?
M. Ravel: Boléro, 1928

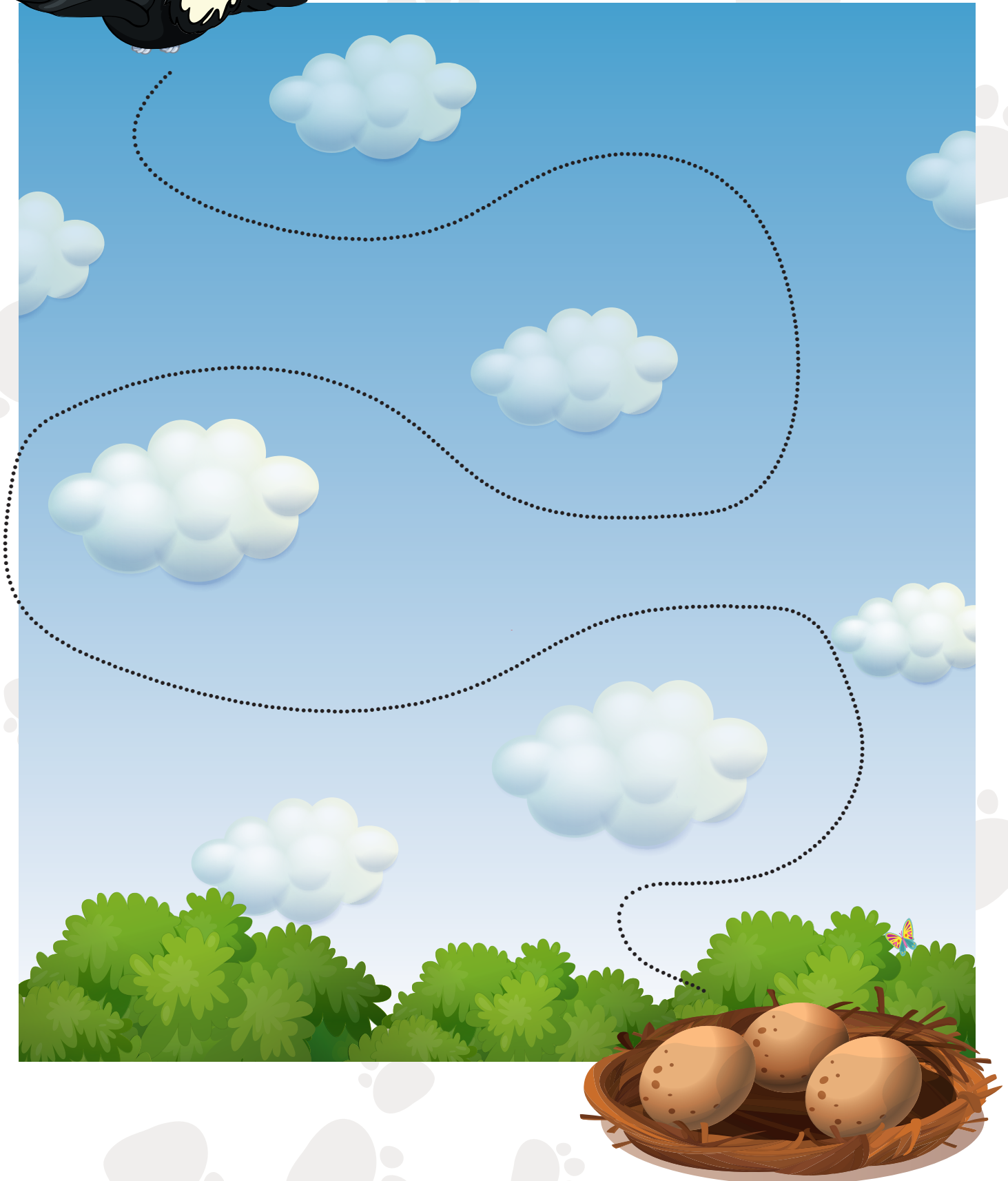

Az olyan hatalmas fejlődési ciklusok előtt, mint a hatalmas mamutfenyők vagy egy ezeréves tölgyfa – áhítatot érzünk. A lassú fejlődésű organizmusok szakaszos változásai a szemünk számára láthatatlanok, intellektusunk az, mely felméri ezt a tiszteletre méltó teljesítményt.

A fejlődés komplexitása, ennek mind mélyrehatóbb ismerete hatalmas felelősséget helyez az emberi nem vállára, egyben nehéz kérdések elé állítja: hogy tudjuk saját fejlődésünket összeegyeztetni a körülöttünk lévő állat- és növényvilág fejlődésével? A technika és a tudomány fejlődése megkönnyítheti és segítheti jószándékú közeledésünket a természethez, de veszedelmes fegyverré is válhat. A fenntartható fejlődés koncepcióján tudósaink évtizedek óta dolgoznak, és csak drukkolni tudunk, hogy megtaláljuk a fejlődésnek azt az ösvényét, mely mind nekünk, embereknek, mind otthonunknak, a Föld bioszférájának is járható.

Kövessd a kipontozott vonalat! Rajzold végig a madárszülő útvonalát, hogy a fészekben várakozó tojásokhoz juthasson!

1.

Vágd ki és tedd helyes fejlődési sorrendbe a lepke és napraforgó rajzokat!

Lepke Lenke meséje: a lepkék nagyon különleges élőlények. A kicsik egyáltalán nem hasonlítanak a felnőtt, kifejlett lepkékre – icipici, fehéres, tojásdad alakú peték. Ebből bújnak elő a hernyók, akik rettentő falánkak, minden idejüket evéssel töltik. Mikor eléggé megnőttek, aludni térnek, azaz bebábozódnak. A bából bújik elő a gyönyörű lepke, aminek annyira örülünk, mikor a kezünkre száll.

2.

Egy szép, nagy kerti almafa életét követjük nyomon négy évszakon keresztül. Néhány apró részlet hiányzik a képről egészítsd ki és színezd ki a fát! A nyíló virágok körül apró rovarok hada repked, rajzolj te is néhányat a kész virág köré!

3.

Figyeljük meg, hogyan növekedhet egy babszemből zöld növény! Igazán izgalmas feladat lesz nap, mint nap látnod a változást. Nem is kell sok dolog a megfigyeléshez.

Amire szükséged lesz: egy befőttesüveg, papírtörő, babszemek és víz.

Hogyan csináld?! Áztassuk be a papírtörőket, majd helyezzük bele a befőttesüvegbe. Csúsztassuk mellé a magokat, hogy az üvegen át jól kivehetőek legyenek, és a vizes papírtörővel érintkezzenek. Ha úgy látjuk, hogy a papírtörő kezd kiszáradni, töltsünk utána egy kis vizet. Nincs más hátra, mint naponta lesni az apró változásokat.

Megfigyelésed rögzítsd a lapon! Rajzold le, melyik napon mit látsz az üvegben!

Ha van kedved többet megtudni mire is jó ez a folyamat, akkor nézz utána a feltett kérdések válaszainak!

4.

Hogy nevezik a megfigyelt folyamatot?.....

Milyen magokat használhatunk a babon kívül?.....

Milyen étkezési magokat tudsz így életre kelteni?.....

Mire tudod felhasználni az így kihajtott növényt?.....

Meddig tudod tárolni hűtőben a növényt?.....

1. nap

2. nap

4. nap

6. nap

Az Állatkert állatorvosa minden itt élő állatot jól ismer és felismer. Te felismered milyen újszülött állatot látsz a képeken? Írd az állat nevét a kép alá! Hányat sikerült felismerni?

5.

Tudod, hogy ezek a kölykök, fiókák mely részén élnek az állatkertnek? Írd a nevük alá a megfelelő állatkerti zóna nevét! Ha bizonytalan lennél nézd meg térképünket a www.zoobudapest.com oldalon!

Az orangután különleges fejlődése

Meghatóan emberi, ahogy az orangutánanya dédelgeti, babusgatja kicsinyét: rendkívül mély, szoros érzelmi kapcsolat van közöttük. Az orangutánok ivadékgondozása és fejlődése sok tekintetben egyedülálló nemcsak az emberszabásúak vagy a főemlősök, de még általánosságban az emlősök világában is.

Szoptatás nyolc évig

A vadonban a nőstény orangután 7-8 évente hoz világra egy-egy kölyköt. Ez a leghosszabb idő az állatvilágban, ami két utód megszületése között eltelik: még a közel két évig vemhes elefánt borjai közt sincs ekkora korkülönbség! A kis orang egyéves koráig gyakorlatilag csak anyatejen él, ezután kezd el szilárd táplálékot fogyasztani. A szoptatás azonban ezzel nem fejeződik be, hanem eltarthat akár a kölyök nyolcadik életévéig is. Ez ismét rekord: nincs még egy emlős, amely ilyen hosszú ideig szoptatná az utódait.

Magányos, de mégsem

Az emberszabásúak közül az orangutánoknál a legalacsonyabb a csecsemőhalandóság: Ennek titka valószínűleg a magányos életmódjukban rejlik: mivel ritkán találkoznak fajtársakkal, kevésbé terjednek közöttük a betegségek, élősködők. Ezzel együtt az erdei gyerekek nem nőnek fel magányosan: egyrészt születésükkor az anyjuk gyakran még a nagyobb testvérükről is gondoskodik, másrészt az egymással szomszédos területet birtokló nőstényeknek többnyire egyszerre születnek kölykei, akik sokszor játszanak együtt, amikor már elég nagyok hozzá.

Felnőtté válás két lépcsőben

Talán a legkülönlegesebb az orangutánok felnőtté válása. A nőstények 6 és 11 éves koruk között lesznek ivarérettek, a hímek azonban teljes érettségüket két lépcsőben érik el. 8 és 15 éves kora között a fiatal hím orang ivaréretté válik, párosodni is képes, de még nem mutatkoznak rajta a kifejlett hímek feltűnő sajátosságai: a kerek pofalemezek és a lecsüngő torokzacskó. Ezeket csak 15-20 éves korára fejleszti ki: ekkor foglalhat saját területet, amelyet jellegzetes hangjával jelöl ki.

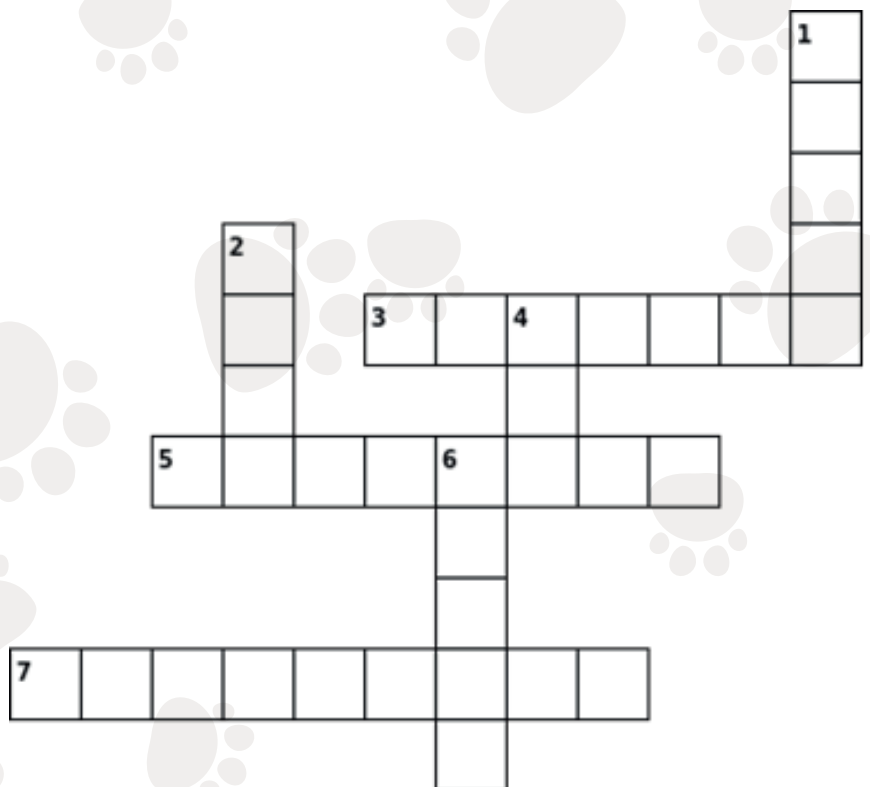
Keresztrejtvény 6.

Vízszintes

3. Az orangutánokra is ezt mondjuk a "majom" helyett.
5. Ilyen életmódot folytatnak az orangutánok, azaz a családok nem élnek együtt.
7. Ilyen ültetvények létesítése miatt az orangutánok élőhelyét az ember lassan végleg elpusztítja.

Függőleges

1. Az orangutánok testét fedő hosszú szőrzet jellegzetes színe.
2. Az állatkert legfiatalabb orangutánjának a neve.
4. Ennyi éves a kis orangután, amikor elkezd szilárd táplálékot is fogyasztani.
6. Hány tagot számlál az állatkerti orangután család?

Nem csupán az állatok, a növények is fontos szerepet töltenek be az erdei életközösségek, vagy éppen az állatkert életében. Ha jártatok már nálunk, biztosan észrevettétek mennyi, szebbnél szebb növény található az állatkert területén. Hagyatkozz tanulmányaidra! A tanultak alapján egészítsd ki a szöveget!

7.

A tölgyfa földre hullott termése a _____. Ez jelenti egy új és hosszú élet kezdetét. A termés a földre hullva _____, a csírázás folyamata után fejlődik és növekedik a _____, amely később _____ fejlődik. Belőle fog kifejlődni az a hatalmas _____, amely később rengeteg rovar-, emlős-, és madárfaj otthona lesz. Egy fa fejlődése _____ folyamat. Szüksége van például _____, _____, _____ és alapvető _____ a fejlődéshez.

A _____ főként a _____ és _____ erdők fája. A _____ az úgynevezett _____ erdők közé tartoznak. Ez azt jelenti, hogy minden évben, amikor _____ fordul az időjárás és _____ a napfényes órák száma, _____ a leveleiket.

A tölgyfa akár _____ évig is élhet. Ha elér élete végéhez, holt anyaga rengeteg állatnak nyújt élőhelyet, például a _____ lárvájának.

Az ember körülbelül 80 éves koráig él, de hogy van ez az állatoknál?

Állatkerti körülmények között a legtöbb állat átlagos élettartama lényegesen hosszabb, mint a vadonban élő fajtársaké. Ebből adódóan nem ritkák a matuzsálemi korú állatok sem.

Állatkertünk jelenlegi lakói közül egy Samu nevű állat, a mississippi aligátor (aki nevével ellentétben nőstény) a legidősebb. Bár világra jövetelének pontos dátumát nem ismerjük, azt azonban biztosan tudjuk, hogy 1954 óta lakik intézményünkben, s amikor megérkezett, mérete alapján már legalább 8-10 évesnek kellett lennie. Ennek alapján valamikor az 1940-es évek közepén kelhetett ki a tojásból, vagyis életkora most hetven év körül lehet. Ezzel nemcsak, hogy messze a legidősebb állatunk az évek számát tekintve (valójában már 30 éve is Samu volt a legidősebb), hanem aligátor mércével mérve is tekintélyes korú. A csukaorrú aligátoroknak is nevezett állatok ugyanis a természetben jellemzően 35-50 éves korukig élnek, bár állatkertekben 65-80 éves élettartam is előfordul.

Olvasd el az állításokat alább! Találd ki, melyik fajhoz tartoznak!

A matuzsálemi állatainkról a következő linken bővebben olvashatsz:

<https://zoobudapest.com/rolunk/hirek/allatkerti-matuzsalemek>

8.

Lárvája 3 évig fejlődik a víz alatt, ez idő alatt a vízben megtalálható szerves törmelékekkel táplálkozik. A kifejlődött példányok mindössze néhány óráig, esetleg néhány napig élnek.

Fejlődési stádiumuk a pete-lárva-ebihal-kifejlett állat. A kifejlett állat 15 évig él. Táplálékot nyújtanak a madaraknak és vízisiklóknak egyaránt.

4-6 évig fejlődnek a lárvák a holt faanyagban. A kifejlett hímek csupán néhány hétig élnek, a párzást követően elpusztulnak.

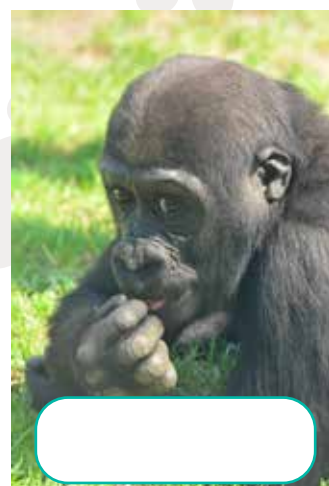
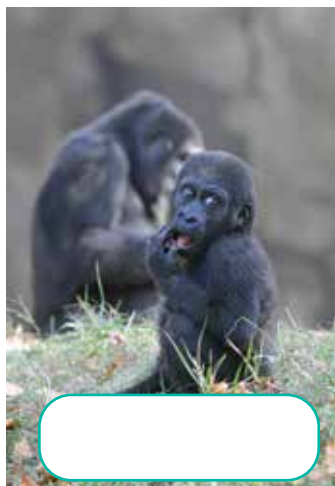
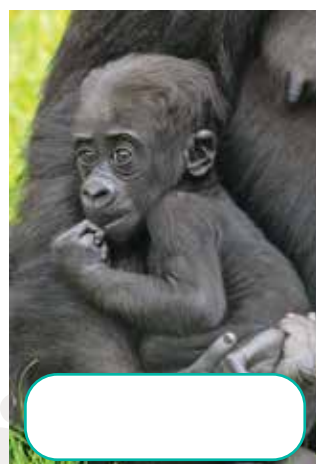
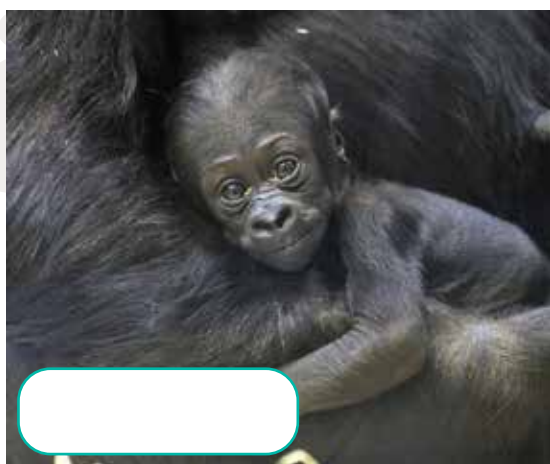
A sivatag hajójának nevezett állat akár 40 évig is él.

Életkoruk elérheti akár a 200 évet is.

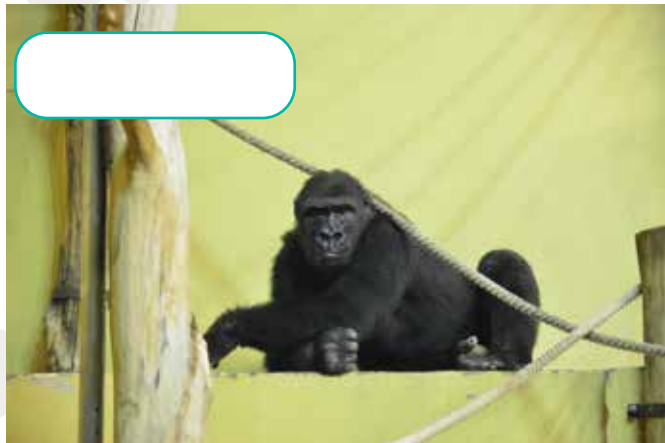
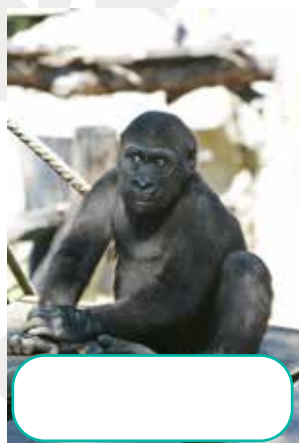
A gorillák sikeres tartása és szaporítása több szempontból is fontos. Nemcsak azért van jelentősége, mert minden állat születése öröm, és mert a közönség is szívesen gyönyörködik ezekben az érdekes állatokban, hanem természetvédelmi szempontból is. Hiszen a gorillák ritkulóban lévő, kritikusan veszélyeztetett állatoknak számítanak, így az állatkerti tenyésztési program fenntartására legfőképpen természetvédelmi szempontból van szükség.

Állatkertünk ebben a széleskörű együttműködésben – a gorillák tartása és szaporítása során szerzett tapasztalatoknak köszönhetően – jelentős szakmai hírnevet vívott ki magának. Munkatársaink mind a gorillák tartása, mind orvoslásuk terén európai szinten elismert szakembereknek számítanak. Olyannyira, hogy ha egy az európai tenyésztési programhoz tartozó állatkertben új gorilla férőhelyet alakítanak ki, ahhoz kikérik a mi emberszabásúak ügyében illetékes részlegvezetőnk véleményét is.

2010. január 5-én született Állatkertünkben egy gorillakölyök, Bongo. A következő képeken őt láthatod. Figyeld meg alaposan és becsüld meg hány hónapos vagy éves lehetett amikor a fotók készültek róla! Ha biztos vagy döntésedben a kora után írd oda milyen dátumot írtunk akkor!

Nézd meg Golórról szóló filmünket:
https://www.youtube.com/watch?v=s3T6_mrljpl

Koronások esküvője

Koronások esküvője

A koronásdaru egyike Afrika legimpozánsabb madarainak, így méltán örvend kiemelt tiszteletnek hazájában. Korábban egy fajként tartották számon, később azonban kettéváltak a feketenyakú és a szürkenyakú koronásdarut: az előbbi Nigéria nemzeti madara, az utóbb pedig Ugandáé, mely az ország zászlaján és címerében is látható.

Piros-fehér, fehér-piros

A kétféle koronásdaru nemcsak a nyaki tollazat színárnyalatában, hanem a pofáján látható piros és fehér foltok elhelyezkedésében is különbözik egymástól: a feketenyakúnál a piros van alul, és fölötté a fehér, a szürkenyakúnál fordítva. Ezek a madarak kb. egy méter magasra nőnek, testtömegük 3-4 kg, szárnyfesztávolságuk 180-200 cm. A fejükön látható tollkorona merev, spirál alakban csavarodó tollakból áll, melyeknek felső oldala aranyszínű, a fonákja viszont fehér, amitől a korona szikrázó, csillogó hatást kelt. A hím valamivel nagyobb a tojónál, de egyéb különbség nem figyelhető meg a nemek között. Afrika Szaharától délre eső részén élnek, általában vizenyős réteken, de előfordulnak füves síkságon vagy mezőgazdasági területeken is. Nincsenek meghatározott vándorútjaik, és a trópusi tájakhoz közel élő madarak kimondottan helyben maradók.

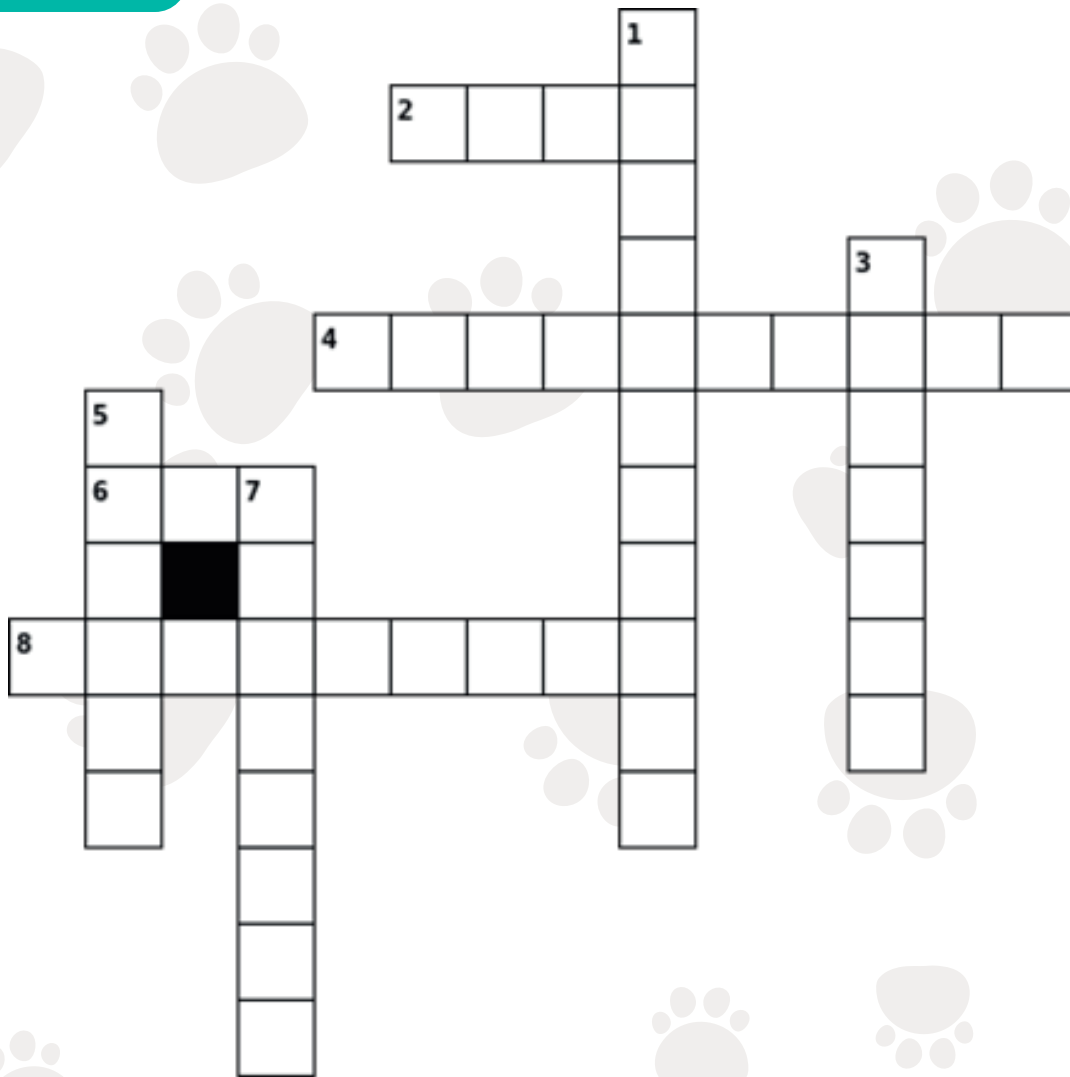
Darvak a fán

A koronásdarvak monogám párokban élnek. Jellegzetes násztáncuk, melynek mozdulatai élőhelyük népeinek törzsi táncaiban is felfedezhetők, meghajlásokból, ugrásokból áll. Dudáló hangjukat, mely eltér a darvaktól megszokott trombitálástól, vörös torokzacskójuk erősíti fel. Mindkét ivar táncol, és a fiatalok is csatlakoznak. A tánc elsősorban az udvarlási szertartás része, de az év bármely részében bemutatathatják a madarak. A két faj, sőt, az egyes alfajok párzási időszaka is eltérően alakul, az év különböző részeire esik, igazodva az esős és száraz évszak váltakozásához. A száraz évszakban népes, akár több száz főt is számláló csoportjaik a költési idényben párokra szakadoznak. A koronásdarvak két faja az egyedüli a darvak között, amely fán is képes fészkelni, ugyanis hosszú hátsó lábujjuk alkalmas az ágak megragadására – ősi jelleg ez, amely miatt a koronásdarvakat a darvakon belül önálló alcsaládba sorolják. Sásból, fűből rakott, magas fészkeik átmérője egy méter körüli is lehet.

Az első tánc

A fészkealj általában 2-3, sima és fényes, piszkosfehér tojásból áll, melyeken a pár felváltva kotlik 28-31 napig. A fészkekhagyó csibék kikelésüktől kezdve követik a szüleiket a nedves rétekre. Míg a tojó táplálékot keres velük, a hím gyakran őrt áll egy szomszédos fán, és figyelmeztet a veszélyre. Ezek a darvak mindenevők: növényi anyagokon kívül gerinctelen állatokat, békát, kígyót, illetve víziállatok petéit is fogyasztják. Hosszú lábikkal gázolnak a sekély vízbe. Gyakran szegődnek legelő növényevők nyomába, hogy felkapkodják az általuk felriasztott rovarokat. A fiatalok barnás színűek, fejükön a tollbóbita eleinte inkább kontyra emlékeztet. 60-100 napos korukra válnak röpképesé, és 4-5 éves korukra érik el a szaporodóképes kort. Megfigyelték, hogy nagy tömeg gyűlik össze, végignézni egy-egy újonnan összeállt fiatal pár első szertartásos táncát, mellyel megerősítik életre szóló kapcsolatukat.

Vízszintes

- 2. Ennyi madarat is számlálhat egy-egy koronásdaru csoport.
- 4. Jellegzetes díszje a koronásdarvaknak.
- 6. A koronásdarvak itt is képesek fészket rakni.
- 8. Mely területen találkozhatunk koronásdarvakkal az Állatkertben?

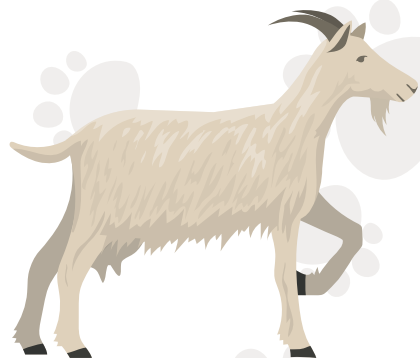
Függőleges

- 1. Az Állatkertben ezzel a koronásdaru fajjal találkozhatasz.
- 3. A koronásdaru _____, azaz életre szóló párt választ.
- 5. Ezen a földrészén található a koronásdaru élőhelye.
- 7. A koronásdarvak udvarlási szertartásának lényeges része.

Az állatorvosok minden nap ellenőrzik az állatkerti állatok egészségi állapotát. Az alábbi táblázat az állatok normál testhőmérsékleti értékeit mutatja. Egészítsd ki a táblázatot!

11.

Állatfaj	Testhőmérséklet
Ló	
Szarvasmarha	
Sertés	
Juh	
Kecske	
Kutya	37,5-39
Macska	38-39,5
Nyúl	
Házityúk	

A Fővárosi Állat- és Növénykert a nyilvánosság hiteles tájékoztatása érdekében szorosan együttműködik a sajtóval, illetve a médiumokkal, információkkal, rendszeres sajtóközleményekkel, sajtótájékoztatókkal, a sajtó számára nyilvános események szervezésével segítve az újságírók munkáját.

A következő oldalon intézményünk 2020. október 15-én kiadott sajtóközleményét olvashatod. Ha te egy újságíró lennél, aki megkapja ezt a szöveget, akkor milyen hírt írnál egy online felületre?

Kreálj egy figyelemfelhívó rövid, frappáns cikket a naponta frissülő rovathoz! Majd írd meg egy hosszabb hírt, mint a legújabb szenzáció!

12.

Napi rovatunk hírei

Belföldi friss hírek

Ismét orangután bébi született a Budapesti Állatkertben!

A már tízhetes Móric féltestvére szombaton jött a világra

Budapest, 2020. október 15. (csütörtök) – Az augusztus elején született Móric után most újabb orangután bébi jött világra a Budapesti Állatkertben. Az apróságot egy kis szerencsével már a nagyközönség is láthatja. A látogatók bevonásával azután kaphat majd nevet, ha a neméről kétséget kizáróan megbizonyosodtak.

Újabb örvendetes családi esemény történt a Fővárosi Állat- és Növénykertben lakó szumátrai orangutánoknál (*Pongo abelii*)! Alig tíz héttel azután, hogy a Lia nevű nőtény augusztus 5-én életet adott Móricnak, az azóta már közönségkedvencé vált orangután kisfiúnak, egy másik nőtény, Julia is bébivel örvendeztette meg a városligeti intézmény közönségét. A jövevény október 10-én, szombaton hajnalban született. Az állatkerti szakemberek úgy látják, hogy a mostani bébi valamivel nagyobb, mint az augusztusi születésű Móric volt világra jövevénye. A gondozók azt gyantítják, hogy a pár napos apróság is kisfiú. Nevet várhatóan most is a közönség segítségével, internetes szavazás útján keresnek majd neki.

Testvérek és féltestvérek

A két orangután anyuka, a 18 éves Julia és a 19 éves Lia apai féltestvérek. Együtt érkeztek Budapestre 2013 márciusában a Münchener Állatkertből. És mindketten voltak már anyukák korábban is, méghozzá 2014-ben. Az akkori ellések időpontja még közelebb volt egymáshoz: Julia november 24-én hozta világra AnnaHannát, Lia pedig mindössze 24 nappal később, december 18-án Lone-t. Így mindkét anyukának van egy-egy nagyobbacska, 6 éves lánya is a közelmúltban született kölyke mellett. S mivel mindegyik gyerekek Chuij, a 24 éves, Hamburgból érkezett hím az apja, ezért az ugyanazon anyától született kicsik édestestvérek, az egyazon évben született gyerekek pedig apai féltestvérek.

A nőtény orangutánok az utódnevelés fortélyait általában úgy tanulják el a természetben is, hogy még anyjukkal vannak, amikor ő már a kistestvérükről gondoskodik. Így igen természetesen, hogy a két anya idősebb lányainak az Állatkertben is lehetőségük van figyelemmel kísérni kistestvérük cseperedését és a róluk való anyai gondoskodást. Az első napokban az anyák általában tolakodónak tartják idősebb utódjuk közeledését, akiknek pedig azt kell megszokniuk, hogy anyjuk most már a kistestvérrel foglalkozik többet. De ezután általában hamar feloldódnak a kezdeti feszültségek, és így a nővérek igazi jó testvérként érdeklődnek a legfiatalabb jövevények iránt.

Játékok váltogatva

Az orangutánok nagyon szeretnek játszani! A pár napos, illetve a tízhetes bébi persze még kicsi az ilyesmihez, de a két hatéves állat, sőt, az idősebbek is jó néven veszik, ha gondozóiktól érdekes, izgalmas, sokféle játéklehetőséget kínáló tárgyakat kapnak. Már az állatok kifutója, illetve fűtött belső férőhelye is úgy van berendezve, hogy sokat mászhassanak, összetalálkozhassanak, de akár félre is vonulhassanak (hiszen az orangutánok a természetben jobbára magányosan élnek). Remek vackot szoktak építeni maguknak fagyapotból, és a kartondobozokkal, műanyag dézsákkal is sok mindent tudnak kezdeni. Például alábújnak úgy, hogy a látogatók néhány percig csak a lefordított dézsát látják jönni-menni a belső csarnokban.

Mivel az anyaállatok előző, most hatéves kölykei számára szokatlan élethelyzet, hogy kistestvéreik miatt érthetően kevesebb anyai figyelem jut rájuk, különösen jó néven veszik az új játékokat, szórakozási lehetőségeket. Éppen ezért az Állatkert Alapítványa nemrégiben egy egész készletre való új játékot, etetőlabdákat, kartonokat, papírtekercseket adott át az orangutánok gondozóinak. Ezek egy részét az állatok már meg is kapták, de nem egyszerre az összeset, hiszen a különféle játékokat rendszeresen váltogatni kell, hogy azok mindig az újdonság élményét adják a játékos kedvű emberszabásúaknak.

Budapesti orangután történelem

A Fővárosi Állat- és Növénykertben az 1890-es évek óta foglalkoznak orangutánokkal, bár az 1980-as évekig nem volt mód szaporításra is alkalmas tenyészállatok tartására. A budapesti orangután bébi sikertörténete közel harminc éve kezdődött, az 1991-ben született Tónival, aki nevét az Állatkert egykori főigazgató-helyettese, az intézményben 33 éven át dolgozó dr. Fischer Antal (1934-1991) emlékére kapta. Tóni ma már a Drezdai Állatkert nagy népszerűségnek örvendő lakója.

Tónit követően még további kilenc orangután született Budapesten: Mengi 1996-ban, Vendel 2000-ben, Moira és Vilmos 2010-ben, Bulu Mata, AnnaHanna és Lone 2014-ben, illetve Móric és a legújabban világra jött bébi 2020-ban. Vagyis az intézmény jelentősen hozzájárult e kritikusan veszélyeztetett állatfaj fennmaradásához, természetvédelmi célú szaporításához.

MagyarBrands elismerés az Állatkertnek

2016 és 2019 után a Fővárosi Állat- és Növénykert 2020-ban is elnyerte a MagyarBrands elismerést Kiváló Fogyasztói Márka kategóriában. A MagyarBrands program több mint tíz éve értékeli és díjazza a legmegbízhatóbb és a legeredményesebb magyar márkákat. A díj odaítélése számszerűsíthető adatok, a fogyasztók és a szakértők egyöntetű ítélete, illetve egy független szakértőkből álló bizottság döntése alapján történik. Az értékelési szempontok között szerepel többek között az identitás, a reputáció, a márkaépítés, a tradíció, az ismertség és a márka kedveltsége is.

A Fővárosi Állat- és Növénykert – mint márka és mint intézmény is – közel 155 éves múltra tekint vissza. Az idők során a magyar kultúra és a nemzeti örökség szerves részévé, annak fontos elemévé vált, amely generációk számára kínálta és kínálja ma is az élővilág sokféleségével való találkozás élményét, a tartalmas családi kikapcsolódás lehetőségét. Ennek az értéknek az elismerését jelenti a Magyar Örökség Díj (2001), a Prima Primissima Díj, valamint a Superbrands díj (2016, 2019, 2020) és a most harmadszorra az Állatkertnek ítelt MagyarBrands díj is.

A kék rákok gyermekkora

A rákok az ízeltlábúak igen népes és változatos csoportját alkotják. Ennek megfelelően szaporodásuk, fejlődésük is különféleképpen történhet, igen látványos jelenséget eredményezve például a Karácsony-szigeten, ahol a vörös színű szárazföldi tarisznyarákok milliói kelnek útra minden évben a tenger felé, hogy lerakják petéiket.

Rák sósan és édesen

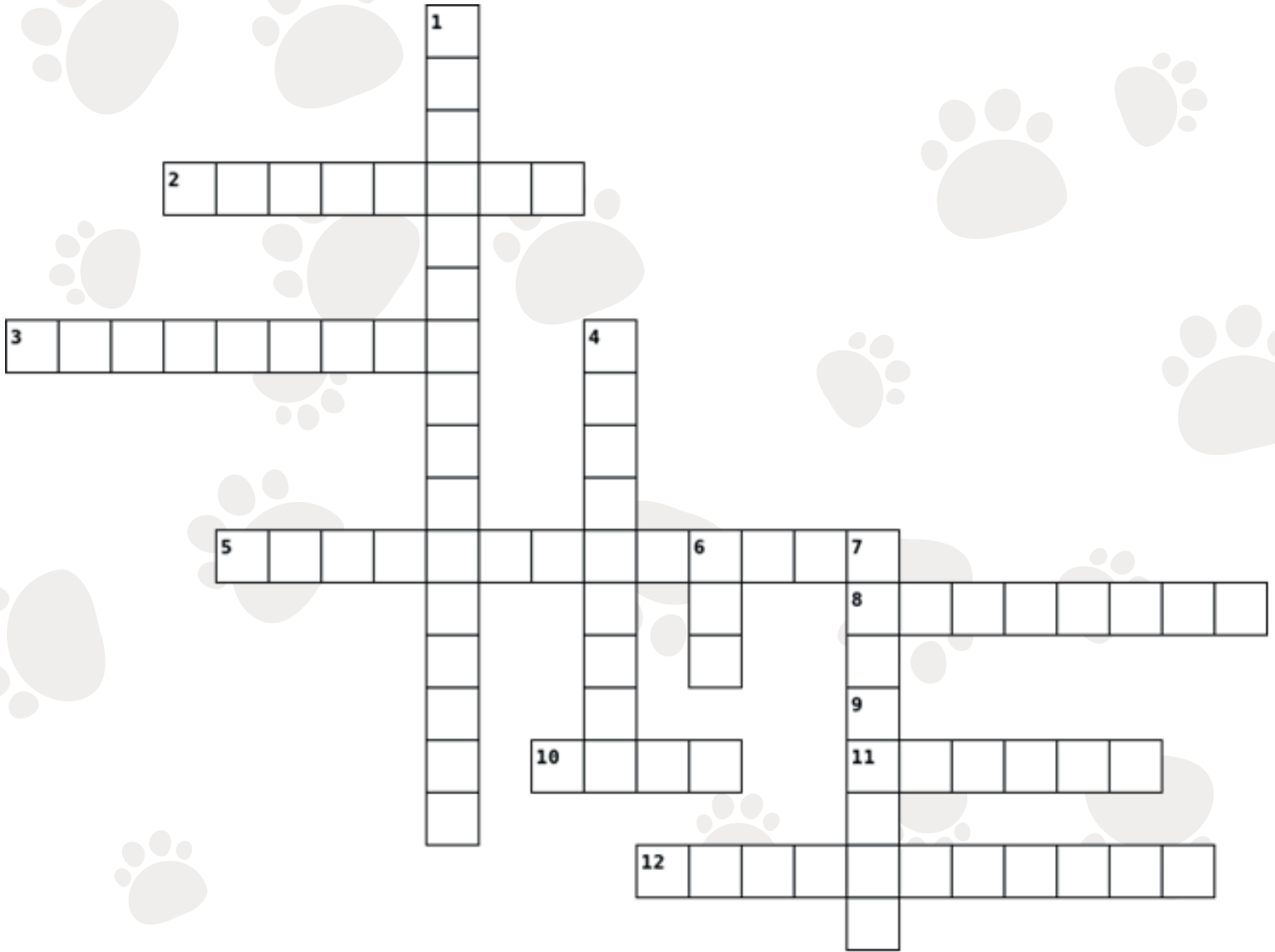
Az alsóbbrendű rákok némelyike a testén belül, mások külső petecsomókban vagy az e célt szolgáló tasakban cipelik petéiket, míg a magasabbrendű, tízlábú rákok nőstényei a potrohlábaikra tapasztva hordozzák azokat. A rákoknak többféle lárvaállapotuk is létezik, amelyek az egyedfejlődés során követhetik egymást. A legtöbb rákcsoportnál az elsőként megjelenő lárvaállapot a nauplius, azaz fejlárva, ezt a tengeri rákoknál jellemzően a zoëa, azaz tövises lárva követi. E két legfontosabb lárvaalak mellett még mások is léteznek. A tengeri rákok lárvai általában az áramlatokkal sodródnak a plankton részeként. Az édesvízi rákoknál ugyanakkor a lárvaállapot olyan rövid, hogy szinte kimarad; ez jellemző mind a hosszúfarkú, mind a rövidfarkú rákok édesvízi fajaira. Ez érvényes az Állatkertünkben is látható gyakorta kubainak is nevezett kékrákra is, melynek eredeti hazája Florida, innen telepítették be többek között a karibi szigetekre is.

Rák szárazon és vízben

Ennek a ráknak a színe a természetben a barnástól a kékesig terjed, a tenyésztett állományra azonban a mesterséges szelekció következtében a világító kobaltkék szín a jellemző. A kékrák megtalálható tavakban, mocsarakban, vizesárokban, és az egyik leggyakoribb lakója az időszakosan elárasztott, agyagos talajú prérieknek az Everglades-mocsárvidék keleti részén. A száraz időszakot saját maga ásta üregekben vészeli át, amelyek csapdába ejtik a vizet. Szaporodási ciklusa az időszakos mocsár vízellátásához igazodik. Az éves szaporulat az üregekben kel ki, a száraz évszak végén, ami március-áprilisra esik. Itt maradnak a felnőtt nőstényekkel együtt a következő áradásig, ami általában június-júliusban következik be. Az elárasztás után a fiatalok kirajzanak a szülőüregükből, és szétszélednek. A fiatal rákok akár egy kilométert is vándorolhatnak az árral, hogy újabb területeket hódíthassanak meg. A száraz évszak kezdetére vagy meglevő üregekbe húzódnak vissza, vagy újakat készítenek.

Bölcsőde a potroh alatt

A kékrák hímje jól megkülönböztethető a nősténytől, a potroha alján látható y alakú párzószervről, mely az utolsó pár láb mögött helyezkedik el. A párzásra általában a nőstény vedlése után kerül sor. A hím megragadja a nőstényt, szembefordítva magával hanyatt fekteti, és lábaival körülöleli, miközben ollóival lefogja az ollóit. Ebben a helyzetben 10-50 percet töltenek. Ha a párzás sikeres volt, akkor a peték kb. két hét múlva megjelennek a nőstény potrohlábain, aki farka legyezőjével hajtja rájuk a friss, oxigéndús vizet. A petékből kikelő kis rákok erősen lerövidült lárvaállapotukat az anyjuk potroha alatt töltik, és onnan már kész rákokskákként kerülnek ki. eleinte igen sűrűn vedlenek, ahogy növekszenek. Számuk akár 200, idősebb nőstényeknél 400 is lehet, de közülük csak kevesen érik meg a felnőttkort: legtöbbször a halak és egyéb ragadozók táplálékává válnak.

Vízszintes

2. A legtöbb rákcsoportnál elsőként megjelenő lárvaállapot megnevezése.
3. Ilyen színe van a tenyésztett kékráknak.
5. A magasabbrendű rákfajok itt hordozzák a petéiket.
8. Ezeknél a rákoknál a lárvaállapot lényegesen lerövidül, szinte ki is marad.
9. Ilyen alakú a hím kékrák párzószerve.
10. A kékrák rejtekhelye, lakhelye.
11. A kékrák szaporulat ebben az időszakban kel ki.
12. Floridának leginkább ezen a részén lelhető fel a kékrák.

Függőleges

1. Mely klasszikus magyar rajzfilmben találkozhatunk Rák apóval?
4. A fiatal kékrákok ekkor hagyják el otthonukat és vándorolnak szüleiktől távolra.
6. A kubai kékráknak otthont adó ország rövidített angol neve.
7. A kékrák utódok száma akár ennyi is lehet.

Kézműves foglalkoztató

Préselt növények felhasználása

A hűvös idő beköszöntével egyre kevesebb a színes virág, növény. Ha szeretnénk megőrizni egy szép csokorból, vagy a kertből a növényeket, préseléssel vagy szárítással tartósíthatjuk. Ezeket a kezelt növényeket aztán különböző módokon lehet felhasználni. Ezekhez adunk most néhány ötletet!

Préselés menete

Növény begyűjtése (célszerű méretben kezelhető, tenyérben elférő részt választani). Levelét, virágát, esetleg szálastól is szedhetjük. Fontos, hogy mielőtt letéped, győződj meg róla, hogy nem védett-e, és valóban fel fogod tudni használni, szükséged van-e rá! Merülj el a természetben, figyeld meg közelebbről az élővilágot. Milyen sokfélék a növények! Mennyi forma, apró virág, méret.

Könyvben történő préselés esetén a lapok közé helyezzük a növényeinket, eligazítjuk őket, majd nehezekeket pakolunk a könyvre, egyenletesen. Száraz sötét helyen pár nap alatt elkészülnek.

Vasalóval történő préselés esetén tedd a virágokat papírok közé (lehetőleg ezek natúr, tiszta papírt használj, például zsírpapírt, itatós vagy fénymásoló papírt). Közepes hőfokra állítva a vasalót néhány simítás után kész is. A meleg préselés hatására a színek élénkebbek maradnak.

A mikróban történő préselést is kipróbálhatja, aki nem szeretne sokat várni a növények száradására. Ehhez szükség lesz 2 db égetett kerámia-csempe lapra, papírra, pamut anyagra és a préselendő növényekre. A papírra fektetjük a virágokat, rá az anyagot, majd a csempék közé fogjuk őket. Tedd az egészet a mikróba, majd állítsd 650 watra. 1-3 percig szárítsd, aztán nézd meg a virágokat, hogy elég szárazak-e. Általában 3-4 perc elég a szárításához, de mindig ellenőrizd a folyamatot, mert a vékony szirmú növények meg is éghetnek. Ha nem cél a kifejezetten lapos növény, akkor szilikagélben is száríthatók a virágok. Természetes formájukat megőrizve készülnek el. Csak egy tálra, a növényekre és a szilikagéltre van hozzá szükség. Rétegezve pakoljuk a tálba a granulátumot és a növényeket. Pár nap múlva, ha megszáradtak, óvatosan kiemelhetjük őket.

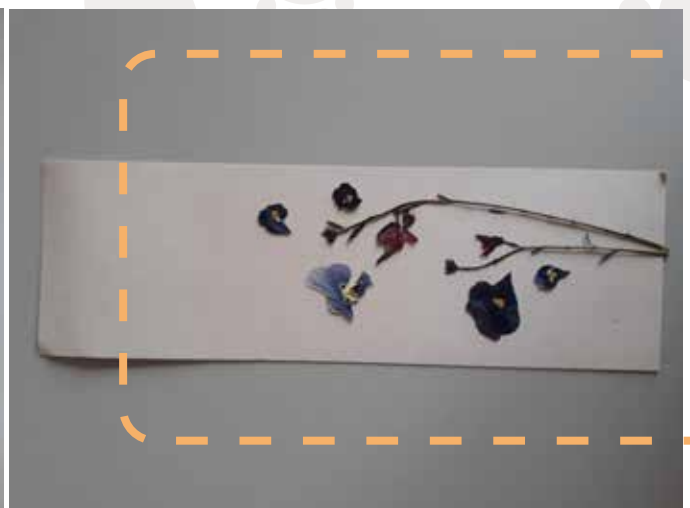
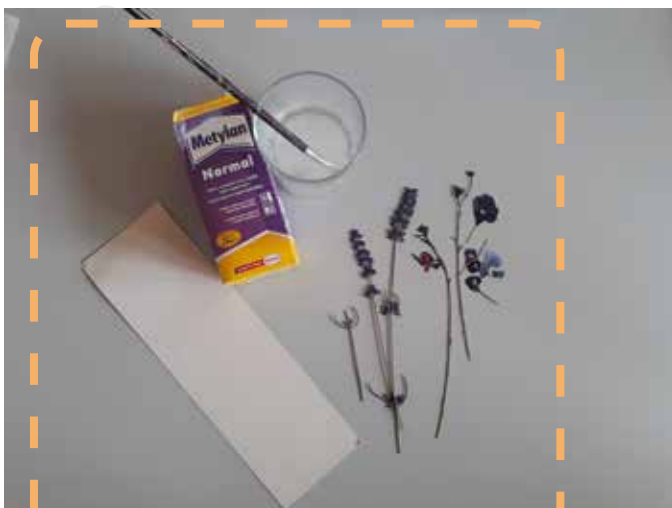
Könyvjelző

Alapanyagok, eszközök:

papír, préselt virágok, madzag, fonal, tapétaragasztó (+víz, pohár), ecset

Elrendezzük a papíron a kívánt formába a virágfejeket. Célszerű színben összeillő növényeket választani! Ha elégedettek vagyunk a kompozícióval, egyesével levesszük a virágokat a lapról, bekenjük óvatosan az aljukat és a papírt tapétaragasztóval, majd visszatesszük őket az eredeti helyükre. Ha minden virágot ráragasztottunk, az egész papírt lekenjük tapétaragasztóval, a virágokat óvatosan a lapra simítjuk közben az ecsettel. Száradás után fonállal, madzaggal díszítjük a könyvjelzőnk végét.

Ugyanezzel a technikával klassz ültetőkártyát is készíthetünk. Ha szülinapi zsúr vagy nagyobb családi összejövetel van feldobhatjuk az asztalt egy-egy személyre szóló kártyával. Kisebb papírra van hozzá szükségünk, a virágot vagy levelet a tapétaragasztóval rögzítjük, majd feliratozzuk a kártyát. Nem csak praktikus, de kedves ajándék is lehet a meghívottaknak.

Kép préselt virágokból

Alapanyagok, eszközök:

préselt virágok vagy levelek, képkeret

Biztosan mindenkinek van otthon kallódó, használaton kívüli képkerete. Minden évszakban megújíthatjuk a benne lévő dolgokat, ezzel is harmóniát teremtve otthonunknak. Fotón kívül kerülhet bele rajz, vagy akár préselt növény is.

Szétszedjük a képkeretet, az üveg vagy plexi lapra fogjuk elhelyezni a növényeinket. Ha kész a kompozíció, ráhelyezzük a másik üveglapot és visszaillesztjük a képkeretbe.

Falra vagy asztalra téve szép dísz lehet a lakásnak, ajándékként is megállja a helyét.

Tipp

Ha hervadóban van egy csokrunk további felhasználásra préselhetünk belőle részeket, akár a szirmokat, akár különleges leveleket.

Készítették:

Bagosi Zoltán
Fodor Zsuzsa
Horváth Alexandra
Király-Nagy Éva
Knáb Krisztina
Mirtse Áron
Polnai Krisztina
Takács-Kocsis Boglárka
Tóth Brigitta

2020
Budapest